

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, Tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, https://www.finarbitr.cz

Navrhovatel

Zástupce

JUDr. Jaroslav Novák, Ph.D.

advokát

IČO 668 49 331

Instituce

Česká pojišťovna a.s.

IČO 452 72 956

Spálená 75/16

110 00 Praha 1

Č. j. FA/SR/ZP/413/2017 - 8

Praha 20. 11. 2018

Rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 18. 4. 2017 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ve věci určení neplatnosti pojistné smlouvy č. ■ ze dne 10. 10. 2012 a zaplacení částky ve výši 83.586 Kč s příslušenstvím, o námitkách Navrhovatele ze dne 26. 6. 2018, č. j. FA/SR/ZP/413/2017 - 3, proti nález finančního arbitra ze dne 11. 6. 2018, č. j. FA/SR/ZP/413/2017 - 2, takto:

Nález finančního arbitra ze dne 11. 6. 2018, č. j. FA/SR/ZP/413/2017 – 2, se podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi mění a po změně zní:

- I. Řízení o návrhu na zaplacení částky 43.697 Kč se zákonným úrokem z prodlení podle § 14 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi zastavuje.
- II. Řízení o návrhu se v části úrazového pojištění dospělých sjednaného v pojistné smlouvě č. ■, kterou dne 10. 10. 2012 uzavřel navrhovatel, ■, a instituce, Česká pojišťovna a.s., IČO 45272956, se sídlem Spálená 75/16, 110 00 Praha 1, podle § 14 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi zastavuje.
- III. Návrh navrhovatele, ■, se ve zbývající části podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.

Odůvodnění:

1. Řízení o návrhu

Navrhovatel se domáhá určení neplatnosti pojistné smlouvy, kterou uzavřel s Institucí, pro její neurčitost, rozpor se zákonem a z důvodu nezpůsobilosti Instituce takovou smlouvu uzavřít, a vydání bezdůvodného obohacení spolu s úroky z prodlení.

Finanční arbitr rozhodl ve sporu mezi Navrhovatelem a Institucí nálezem ze dne 11. 6. 2018, č. j. FA/SR/ZP/413/2017 – 2 (dále jen „Nález“).

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel a Instituce uzavřeli dne 10. 10. 2012 pojistnou smlouvu č. ■ označenou jako „Životní pojištění PROFI Invest“, s počátkem pojištění dne 31. 10. 2012

a pojistnou dobou 30 let, ve které si sjednali investiční životní pojištění pro případ smrti nebo dožití Navrhovatele a úrazové pojištění s měsíčním běžným pojistným ve výši 2.400 Kč; v rámci životního pojištění se smluvní strany dohodly, že v případě smrti pojištěného vyplatí Instituce pojistnou částku ve výši 10.000 Kč a kapitálovou hodnotu pojištění a v případě dožití se konce pojistné doby vyplatí Instituce kapitálovou hodnotu pojištění (dále jen „Pojistná smlouva“).

Finanční arbitr současně nezjistil, že by se součástí Pojistné smlouvy nestaly všeobecné pojistné podmínky ŽP-VPP-DIM-0001 (dále jen „Všeobecné pojistné podmínky“) a doplňkové pojistné podmínky ŽP-DPP-DIM-0003 (dále jen „Doplňkové pojistné podmínky“).

Finanční arbitr předně ve výroku I. Nálezu řízení v části úrazového pojištění dospělých (konkrétně pojištění smrti následkem úrazu, pojištění smrti následkem úrazu v motorovém vozidle) sjednaného v rámci Pojistné smlouvy zastavil podle § 14 odst. 1 písm. a) zákona o finančním arbitrovi pro nepřipustnost ve smyslu § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi. Meritorně se tedy finanční arbitr v Nálezu zabýval pouze životním pojištěním (pojištění pro případ smrti nebo dožití) a v uvedeném smyslu, tedy v souvislosti se životním pojištěním, byl pojem „Pojistná smlouva“ užit finančním arbitrem v Nálezu, zejm. v části „Právní posouzení“, a je užíván i v tomto rozhodnutí o námitkách.

V řízení finanční arbitr zjistil, že smluvní ujednání Doplňkových pojistných podmínek, konkrétně čl. 1 bod 3.1 a 3.2 Doplňkových pojistných podmínek o strhávání nákladů: „3.1. Pojistitel je oprávněn od data počátku pojištění první den každého zúčtovacího období snižovat kapitálovou hodnotu pojištění o počáteční a správní náklady stanovené podle pojistně technických zásad pojistitele. 3.2. Pojistitel je oprávněn započítat pojistníkovi inkasní náklady za každé zaplacené pojistné.“, čl. 1 bod 1.6 a 1.7 Doplňkových pojistných podmínek, o strhávání rizikového pojistného: „1.6. Pojistitel je oprávněn od data počátku pojištění první den každého zúčtovacího období snižovat kapitálovou hodnotu pojištění o rizikové pojistné za základní pojištění. 1.7. Rizikové pojistné za základní pojištění stanoví pojistitel podle pojistně technických zásad pojistitele, především s ohledem na pohlaví a věk pojištěného, pojistnou částku platnou pro aktuální zúčtovací období a na zdravotní stav pojištěného k datu sjednání pojištění nebo k datu poslední změny pojistné částky nebo pojistného.“ a čl. 8 odst. 3 Všeobecných pojistných podmínek upravující odkupné tak, že „[v]ýši odkupného pojistitel stanoví podle pojistně technických zásad.“, jsou neplatná podle § 37 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění ke dni uzavření Pojistné smlouvy (dále jen „starý občanský zákoník“), protože jsou neurčitá.

Při posuzování oddělitelnosti neplatných smluvních ujednání od ostatních částí Pojistné smlouvy finanční arbitr musel dovodit neplatnost Pojistné smlouvy (finanční arbitr opakuje, že uvedený závěr se týká životního pojištění) jako celku, neboť nezjistil, že by bylo možné oddělit neplatná ujednání o nákladech a rizikovém pojistném od ostatních ujednání Pojistné smlouvy, protože nedovodil vůli Instituce uzavřít Pojistnou smlouvu, která by poskytovala Navrhovateli pojistnou ochranu a správu investice bezúplatně.

Po posouzení námitky promlčení, kterou Instituce v řízení důvodně vznesla k nároku Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení, a po zúčtování plnění stran neplatné Pojistné smlouvy, finanční arbitr dospěl k závěru, že Instituce není povinna Navrhovateli vydat plnění z bezdůvodného obohacení v souvislosti s neplatnou Pojistnou smlouvou. Protože ze shromážděných podkladů vyplynulo, že životní pojištění sjednané Pojistnou smlouvou zaniklo uplynutím sjednané doby s výplatou pojistného plnění, finanční arbitr nedovodil ani právní zájem Navrhovatele na určení neplatnosti Pojistné smlouvy ve výroku Nálezu.

2. Námitky Navrhovatele

Námitky Navrhovatele směřují proti výroku I. a II. Nálezu.

Navrhovatel namítá, že výrok I. Nálezu je v rozporu s jeho odůvodněním, ve kterém finanční arbitr konstatoval neplatnost celé Pojistné smlouvy. Navrhovatel tvrdí, že podle čl. 1 bodu 3 Všeobecných pojistných podmínek jsou sjednaná připojištění závislá na existenci životního pojištění a nemohou být sjednána samostatně a nemohou ani samostatně existovat. Navrhovatel argumentuje, že výrok I. Nálezu je zmatečný a nepřezkoumatelný, protože finanční arbitr v odůvodnění Nálezu konstatuje neplatnost Pojistné smlouvy jako celku a současně vyslovuje svoji nepříslušnost k projednání sporu týkajícího se úrazového připojištění.

Navrhovatel tvrdí, že má právní zájem na určení neplatnosti ve výroku rozhodnutí, protože je připraven obrátit se se svým nárokem na vydání bezdůvodného obohacení z neplatně sjednaného doplňkového pojištění na obecný soud, který bude muset jako předběžnou otázku vyhodnotit otázku platnosti Pojistné smlouvy.

Navrhovatel tvrdí, že v řízení vznesl i nárok na doplacení pojistného plnění pro případ, že by finanční arbitr shledal, že Pojistná smlouva je platná. Neplatnost Pojistné smlouvy však nebyla ve výrokové části Nálezu vyslovena, finanční arbitr ji pouze konstatoval v odůvodnění. Návrh na doplacení pojistného plnění je tedy podle Navrhovatele nevypořádaný.

Navrhovatel argumentuje, že alokoval 100 % pojistného do zvolených fondů, přičemž Pojistná smlouva neumožňuje hrazení rizikového pojistného z této kapitálové hodnoty negarantované. Závěr finančního arbitra o tom, že Navrhovatel zaplatil určitou část pojistného za doplňková pojištění, tak podle Navrhovatele nemají oporu ve skutkových zjištěních.

Navrhovatel tvrdí, že finanční arbitr odepřel Navrhovateli ústavní právo na spravedlnost zaručené čl. 36 odst. 1 usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Listina základních práv a svobod“), a čl. 90 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, když neurčil neplatnost Pojistné smlouvy ve výroku Nálezu.

Navrhovatel argumentuje, že v řízení byl prokázán úmysl Instituce obohatit se na úkor Navrhovatele. Navrhovatel úmyslné jednání dovozuje z rozporu obsahu Pojistné smlouvy s vůlí Instituce, která nikdy nezamýšlela poskytnout Navrhovateli plnění v rozsahu sjednaném Pojistnou smlouvou, když si s ohledem na svoji povinnost postupovat s odbornou péčí musela být vědoma, že jednala v rozporu se zákonem. Navrhovatel tvrdí, že Instituce vědomě nesjednala výši nákladů, poplatků a rizikového pojistného v Pojistné smlouvě. Navrhovatel tvrdí, že Instituce systematicky zatajovala údaje o nákladech. Navrhovatel argumentuje, že Instituce nejpozději od zveřejnění úředního sdělení České národní banky ze dne 2. 5. 2012, publikovaném v částce 6/2012 dne 14. 5. 2012, znala stanovisko České národní banky ohledně svých povinností při sjednávání smluv investičního životního pojištění, tedy že má zájemci o pojištění poskytnout úplně, aktuální a nezkreslené informace o nabízeném pojištění, tedy i o struktuře pojistného a jeho rozčlenění na složku rizikovou, rezervotvornou a nákladovou.

Navrhovatel nesouhlasí se závěrem finančního arbitra v otázce promlčení a zúčtování plnění stran neplatné smlouvy a tvrdí, že finanční arbitr vypořádává nároky stran podle § 457 starého občanského zákoníku v rozporu s platnou judikaturou a ke škodě Navrhovatele, když nejprve aplikuje námitku promlčení a teprve poté zúčtovává vzájemně poskytnutá plnění. Navrhovatel tvrdí, že ve smyslu rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 52/2002, je nutné postupovat opačně, tedy nejprve zúčtovat vzájemné nároky a teprve poté posoudit námitku promlčení, kterou vznesla Instituce. Navrhovatel argumentuje, že k vypořádání vzájemných plnění v intencích § 457 starého občanského zákoníku dochází formálně k okamžiku, kdy nárok na vydání bezdůvodného obohacení vznikl a kdy nemůže být promlčen. Navrhovatel namítá, že postup, který finanční arbitr aplikuje při započtení vzájemných pohledávek z neplatné Pojistné smlouvy, popírá smysl ustanovení § 457 starého občanského zákoníku a vede k tomu, že Instituce si může

ponechat plnění z neplatné smlouvy a nadto dává Instituci možnost vymoci u Navrhovatele plnění, která mu na základě takové smlouvy poskytla.

Navrhovatel zpochybňuje informace o účtovaných nákladech, které sdělila Instituce.

Navrhovatel dále brojí proti závěru finančního arbitra, podle kterého námitka promlčení, kterou v řízení Instituce vznesla, není v rozporu s dobrými mravy. Finanční arbitr podle Navrhovatele při posouzení vznesené námitky promlčení nezohlednil okolnosti, za nichž se formovaly vztahy mezi účastníky, a v této souvislosti odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 8. 9. 2014, sp. zn. 28 Cdo 1003/2014. Finanční arbitr tak měl přihlídnout zejména k důvodům neplatnosti Pojistné smlouvy, které leží výlučně na straně Instituce, a okolnostem, za nichž byla Pojistná smlouva uzavřena, jako je nevyváženost smluvních stran a časová asymetrie mezi plněním Navrhovatele a Instituce. Dále měl finanční arbitr zohlednit hledisko spravedlnosti, kdy se Instituce svou námitkou promlčení snaží profitovat právě z časové asymetrie vzájemných plnění, zatímco Navrhovatel, který dlouhodobě platil pojistné a upozornil na její neplatnost, byl za své jednání v podstatě potrestán, protože neplatnost neodhalil před uplynutím promlčecí doby. Podle Navrhovatele Instituce vznáší námitku promlčení vůči plnění, které by jí v případě platnosti Pojistné smlouvy nikdy nepřípadlo, a proto připuštěním námitky promlčení Instituce získá více, než by získala v případě platnosti Pojistné smlouvy, protože námitku promlčení vztahuje Instituce na pojistné umístěné v kapitálové hodnotě negarantované, která měla být vyplacena zpět Navrhovateli, resp. oprávněné osobě. Navrhovatel tvrdí, že Instituce uplatňuje námitku promlčení v rozporu s dobrými mravy, protože ji uplatňuje s úmyslem poškodit Navrhovatele. Navrhovatel doplňuje, že s ohledem na výši nároku, proti němuž byla námitka promlčení vznesena, je jasné, že připuštěním námitky promlčení se jedná o zásah do práv Navrhovatele s významným negativním dopadem do jeho majetkové sféry. Finanční arbitr musí podle Navrhovatele zohlednit i zásadu poctivosti zakotvenou v § 6 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový občanský zákoník“), a dále skutečnost, že promlčecí doba by uplynula v okamžiku, kdy se Navrhovatel cítil být plně vázán Pojistnou smlouvou. Navrhovatel odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2010, sp. zn. 28 Cdo 329/2010, podle kterého námitku promlčení může vznést účinně pouze osoba, která se dovolává právní jistoty v dobré víře, což podle Navrhovatele není případ Instituce již s ohledem na skutečnost, že se podle Navrhovatele Instituce obohacovala úmyslně.

Navrhovatel dále namítá, že Pojistná smlouva je neplatná i z jiných důvodů, než pro které ji shledal neplatnou finanční arbitr, a odkazuje na rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 8. 3. 2018, č. j. 25 Co 430/2017 – 190. V uvedeném řízení shledal soud podle tvrzení Navrhovatele neplatnost pojistné smlouvy pro rozpor s § 4 odst. 1 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, když pojišťovací zprostředkovatel neinformoval spotřebitele o nákladové struktuře pojištění. V řízení před finančním arbitrem bylo podle Navrhovatele prokázáno, že Instituce neposkytla žádné informace ohledně nákladovosti produktu ani svým zprostředkovatelům, a proto byla Pojistná smlouva uzavřena za použití nekalé obchodní praktiky, v důsledku čehož je absolutně neplatná pro rozpor se zákonem.

Navrhovatel současně tvrdí, že Pojistná smlouva je neplatná pro rozpor vůle Instituce s obsahem Pojistné smlouvy, protože Navrhovatel alokoval 100 % pojistného do kapitálové hodnoty negarantované tvořené podílovými jednotkami vnitřních fondů, která není určena k umořování počátečních a správních nákladů účtovaných Institucí, přesto Instituce od počátku pojištění tyto náklady strhávala. Navrhovatel namítá, že Instituce neuzavřela Pojistnou smlouvu s vážnou vůlí způsobit právní účinky zákonem předpokládané, tedy poskytnout Navrhovateli pojistné plnění.

Navrhovatel argumentuje, že vylíčený skutkový stav je nutno posoudit i z hlediska škody, která Navrhovateli vznikla ve výši neoprávněně uhrazených nákladů a poplatků v důsledku protiprávního jednání Instituce. Navrhovatel tvrdí, že Instituce nesplnila svoji povinnost vykonávat činnost s odbornou péčí, a to jak ve vztahu k pojistníkům, tak ve vztahu ke svým

zprostředkovatelům, prostřednictvím kterých své produkty nabízela. Navrhovatel tvrdí, že Instituce způsobila Navrhovateli škodu úmyslně a proto by se měla použít desetiletá promlčecí doba.

Navrhovatel v Námitkách Navrhovatele bere svůj návrh částečně zpět a nově požaduje, aby finanční arbitr uložil Instituci povinnost zaplatit Navrhovateli částku 39.889 Kč, která odpovídá rozdílu mezi zaplaceným pojistným (85.963 Kč) a vyplaceným pojistným plněním (46.074 Kč) s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % p.a. od 18. 3. 2017 do zaplacení.

3. Vyjádření Instituce k Námitkám Navrhovatele

Instituce se neztotožňuje s Námitkami Navrhovatele a považuje Nález za věcně správný a řádně odůvodněný, když finanční arbitr zjistil skutkový stav v rozsahu potřebném pro své rozhodnutí a věc posoudil správně i po právní stránce.

Instituce souhlasí se závěrem finančního arbitra, že není příslušný k rozhodování sporu v části pojištění, které není životním pojištěním ve smyslu zákona o finančním arbitrovi, a nesouhlasí s námitkou Navrhovatele, že finanční arbitr Nálezem nepokryl celý rozsah sporu. Instituce argumentuje, že nároky, k nimž není finanční arbitr věcně příslušný, ani věcně rozhodnout nemůže.

Instituce rozporuje argumentaci Navrhovatele, že by finanční arbitr měl o návrhu na určení neplatnosti Pojistné smlouvy rozhodnout s ohledem na zásadu hospodárnosti řízení, aby se touto otázkou nemusel opětovně zabývat soud. Instituce tvrdí, že je nepřipustné, aby některý orgán rozhodoval o věcech, k nimž není věcně příslušný, aby „ušetřil práci“ jinému orgánu. Takové rozhodnutí by odporovalo zákonu. Instituce argumentuje, že soud v řízení podle části páté zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), by otázku platnosti Pojistné smlouvy posuzoval v každém případě sám od začátku.

Instituce souhlasí se závěrem finančního arbitra, který primárně posuzoval námitku promlčení vznesenou Institucí.

Instituce odmítá námitku Navrhovatele, že se na jeho úkor obohatila úmyslně. Instituce považuje Pojistnou smlouvu za platnou a také se jí po celou dobu řídila. Instituce odmítá tvrzení, že by s klienty úmyslně uzavírala neplatné pojistné smlouvy. Instituce argumentuje, že své závazky z Pojistné smlouvy a i z jiných pojistných smluv plní a smlouvami se řídí. S otázkou úmyslného bezdůvodného obohacení pak podle Instituce nijak nesouvisí úřední sdělení České národní banky č. 6/2012 k některým informačním povinnostem při sjednávání a během trvání pojištění, protože porušení povinnosti jednat s odbornou péčí nemá vliv na platnost Pojistné smlouvy jako takové. Instituce argumentuje, že závěry Navrhovatele by vedly k absurdním důsledkům, tedy že plnění přijaté na základě jakékoli smlouvy neplatné pro rozpor se zákonem by bylo úmyslným bezdůvodným obohacením, neboť zákon každý zná, tedy má vědět, že přijímá plnění na základě neplatné smlouvy. Instituce odmítá tvrzení Navrhovatele, že by uzavírala pojistné smlouvy na základě nekalých obchodních praktik.

Instituce se ztotožňuje se závěrem finančního arbitra, že námitka promlčení vznesená Institucí není v rozporu s dobrými mravy a že nárok Navrhovatele je zčásti promlčený, ale namítá, že považuje za promlčené všechny platby pojistného zaplacené do 18. 4. 2015.

4. Řízení o námitkách

Zákon o finančním arbitrovi zaručuje podle § 16 odst. 1 stranám sporu právo podat proti nálezu finančního arbitra odůvodněné námitky, a to v zákonem stanovené lhůtě 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení nálezu; včasné podané námitky mají odkladný účinek. Podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje o námitkách rovněž finanční arbitr, který nález potvrdí nebo změní. Jelikož zákon o finančním arbitrovi upravuje náležitosti námitek a zásady řízení o námitkách pouze částečně, postupuje finanční arbitr

podle těch ustanovení správního řádu, která upravují odvolání jako řádný opravný prostředek a průběh odvolacího řízení (srov. § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81 a násl. a § 141 odst. 9 správního řádu).

Finanční arbitr posoudil Námitky Navrhovatele jako přípustné odůvodněné námitky ve smyslu § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81, 82 a 83 správního řádu.

Finanční arbitr nepovažuje za nutné znovu definovat a vykládat sporná ujednání Pojistné smlouvy tak, jak učinil v Nálezu ani vyjadřovat se k těm námitkám, které Navrhovatel vznesl již v řízení před vydáním Nálezu a nedoložili je jinými podklady. Smyslem vypořádání tvrzení účastníků řízení a hodnocení podkladů v řízení před finančním arbitrem není, stejně jako v řízení soudním, podrobné vyvracení každého tvrzení účastníků a provádění každého předloženého či označeného podkladu. V tomto směru finanční arbitr odkazuje na závěry Ústavního soud v rozhodnutí ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, že „[n]ení porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná“.

Finanční arbitr vedle posouzení správnosti Nálezu vzhledem k Námitkám Navrhovatele současně posoudil, zda v řízení postupoval v souladu se zákonem a ostatními právními předpisy, především zda byl k vydání Nálezu příslušný, zda nepřekročil svou pravomoc, zda v řízení postupoval v souladu s procesně-právními předpisy, zejména zda dbal a šetřil práv účastníků řízení, jednal v souladu se zásadou legitimního očekávání, nezneužil správního uvážení, účastníky řízení řádně poučoval či zda neporušil některou další ze základních zásad činnosti správních orgánů vtělených do úvodních ustanovení správního řádu, případně jestli k takovému závěru není alespoň důvodné podezření.

Finanční arbitr ve věci samé v mezích své pravomoci a působnosti dané zákonem o finančním arbitrovi rozhodl dne 11. 6. 2018 Nálezem, tedy takovou formou rozhodnutí, kterou mu přikazuje § 15 zákona o finančním arbitrovi. Vzhledem k povaze věci, její složitosti a žádostem o prodloužení lhůty ze strany obou účastníků řízení je finanční arbitr toho názoru, že v řízení postupoval bez průtahů a rozhodl v přiměřené lhůtě (§ 6 správního řádu, § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi). Finanční arbitr rozhodl Nálezem podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy, jak mu ukládá § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, respektoval přitom rovněž zásadu legitimního očekávání (§ 2 odst. 4 správního řádu).

Nález obsahuje jak výrokovou část, tak detailní odůvodnění a poučení účastníků řízení (§ 15 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi). Odůvodnění Nálezu zachycuje veškeré úvahy finančního arbitra a provedené právní posouzení zjištěného skutkového stavu, včetně uvedení všech právních předpisů, které finanční arbitr aplikoval, a vypořádání se se všemi relevantními podklady, které měl finanční arbitr k dispozici od účastníků řízení a které si v řízení i sám vyžádal.

Finanční arbitr po posouzení průběhu řízení a všech úkonů v řízení s ohledem na výše uvedené nezjistil, že by v řízení nepostupoval v souladu s právními předpisy a nerespektoval rovněž zásady řízení před finančním arbitrem podle zákona o finančním arbitrovi a zásady správního řízení obsažené v § 2 – 8 správního řádu.

4.1. Příslušnost finančního arbitra

V § 1 odst. 1 písm. e) zákona o finančním arbitrovi je vymezena příslušnost finančního arbitra takto: „K rozhodování sporu spadajícího jinak do pravomoci českých soudů je příslušný též finanční arbitr (dále jen „arbitr“), jedná-li se o spor mezi spotřebitelem

a pojistitelem nebo pojišťovacím zprostředkovatelem při nabízení, poskytování nebo zprostředkování životního pojištění“.

Finanční arbitr je tedy příslušný řešit pouze spory ze životního pojištění.

Podle § 54 zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojistné smlouvě“), za účinnosti kterého strany Pojistnou smlouvu uzavřely, je životní pojištění pojištěním pro případ smrti, dožití se určitého věku nebo dne určeného smlouvou jako konec pojištění, anebo pro případ jiné skutečnosti týkající se změny osobního postavení člověka. Za pojištění změny osobního postavení člověka se např. považuje svatební pojištění, pojištění narození dítěte. Pojištění pro případ úrazu nebo nemoci je sice stejně jako životní pojištění podkategorie pojištění osob, zákon o pojistné smlouvě ho však upravuje samostatně v § 60 a násl. resp. § 62 a násl. Obdobnou úpravu obsahuje i § 2833 nového občanského zákoníku, který zákon o pojistné smlouvě (i starý občanský zákoník) s účinností od 1. 1. 2014 nahradil a který obsahuje právní definici životního pojištění v okamžiku rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí.

Pojistná smlouva, která je předmětem tohoto sporu, obsahuje životní pojištění a zároveň úrazové pojištění (pojištění smrti následkem úrazu a pojištění smrti následkem úrazu v motorovém vozidle).

Finanční arbitr není příslušný řešit platnost úrazového pojištění sjednaného Pojistnou smlouvou a není ani příslušný rozhodnout o vydání pojistného, které slouží na úhradu úrazového pojištění. Pokud by tedy v Nálezu finanční arbitr o úrazovém pojištění a o pojistném zaplaceném za úrazové pojištění rozhodl, bylo by jeho rozhodnutí o úrazovém pojištění nicotné podle § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 77 odst. 1 správního řádu, neboť by finanční arbitr rozhodl o něčem, k čemu nebyl věcně příslušný. To odpovídá i čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, který stanoví, že „[s]tátní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.“

Finanční arbitr tedy rozhodl správně, když v Nálezu řízení v části úrazového pojištění dospělých zastavil.

S ohledem na zastavení řízení v části úrazového připojištění pro nepřislušnost finančního arbitra se finanční arbitr dále v Nálezu meritorně zabýval pouze životním pojištěním, pro které byla užita zkratka „Pojistná smlouva“ a v uvedeném smyslu se finanční arbitr v části „Právní posouzení“ vyjadřoval meritorně pouze k platnosti smlouvy o životním pojištění a k nákladům spojeným s životním pojištěním, které je finanční arbitr příslušný řešit a o kterém je příslušný rozhodovat.

4.2. K námitce nedostatečně zjištěných skutkových okolností

K námitce nedostatečně zjištěné výše strhávaných nákladů a poplatků finanční arbitr konstatuje, že Instituce ke svému vyjádření ze dne 11. 8. 2017 přiložila výpočet počátečních a správních nákladů účtovaných Institucí v souvislosti s Pojistnou smlouvou. Výše těchto nákladů není v Pojistné smlouvě ani pojistných podmínkách stanovena, přičemž Pojistná smlouva je smlouvou o investičním životním pojištění, tj. kapitálová hodnota pojištění je ovlivněna mimo jiné výkyvy fondu. S ohledem na výše uvedené, je v podstatě nemožné ověřit, v jaké části si Instituce strhávala náklady spojené s životním pojištěním. Bylo by rozporné se zásadou procesní ekonomie, aby finanční arbitr v Nálezu, kterým zjistil absolutní neplatnost Pojistné smlouvy v části životního pojištění kvůli neurčitě sjednané nákladové struktuře, dále zjišťoval, zda náklady, které si Instituce účtovala podle svého vyjádření, byly správně vypočteny, popř. velmi složitě ověřoval jejich skutečnou výši. Navíc ověření skutečnosti, zda Instituce sdělila správnou výši strhávaných nákladů, popř. jaké všechny druhy nákladů si strhávala, by nijak meritorně neovlivnilo rozhodnutí.

Finanční arbitr musí odmítnout námitku Navrhovatele, že konstatování finančního arbitra, že Navrhovatel zaplatil určitou částku na doplňková pojištění, je pouze nepodloženou dedukcí finančního arbitra, která nevychází ze skutkových zjištění, když z textu Pojistné smlouvy explicitně vyplývá, že „celkové lhůtní pojištění za základní pojištění a za pojištění s ním sjednaná“ činí 2.400 Kč, v Pojistné smlouvě je dále zcela jednoznačně a srozumitelně vyčísleno pojištění za úrazové pojištění ve výši 31 Kč.

Finanční arbitr proto dovozuje, že v celkovém lhůtním pojistném je zahrnuto i rizikové pojištění za úrazové pojištění, o kterém není finanční arbitr oprávněn rozhodovat, a proto od celkového pojistného zaplaceného v nepromlčeném období, odečetl výši pojistného zaplaceného za úrazové pojištění ve stejném období, která činila nejprve 31 Kč měsíčně a poté 30 Kč měsíčně, když k rozhodování o pojistném zaplaceném za neživotní pojištění není finanční arbitr oprávněn rozhodovat.

Protože finanční arbitr shledal neplatnost Pojistné smlouvy pro neurčitost nákladové struktury pojištění, již dále nezkoumal tvrzené vady před smluvní fází a další namítané vady, které podle Navrhovatele způsobují neplatnost Pojistné smlouvy, když jejich zjištění by již nijak neovlivnilo rozhodnutí.

4.3. Námitka promlčení, úmysl Instituce bezdůvodně se obohatit

Finanční arbitr opakovaně odkazuje ohledně úmyslného bezdůvodného obohacení na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 33 Odo 938/2002, že je „nutno prokázat existenci vědomosti žalovaného o tom, že při uzavírání smlouvy o sdružení a při přijetí vkladu od žalobkyně musel žalovaný skutečně vědět nebo být minimálně srozuměn (úmysl nepřímý) s tím, že přijetím finanční částky na svůj účet se bezdůvodně obohacuje. Takové skutkové závěry by přitom musely vyplynout z dokazování provedeného v tomto řízení, neboť Nejvyšší soud ČR je vázán skutkovými zjištěními, která učinil na základě provedeného dokazování odvolací soud. V průběhu řízení však nebyla prokázána vědomost žalovaného o tom, že může získat bezdůvodné obohacení, a že s tímto následkem svého jednání byl srozuměn. Z dokazování naopak vyplynulo, že po uzavření smlouvy a vložení finančních prostředků žalobkyní na účet žalovaného, vyplatil žalovaný žalobkyni úroky z jejího vkladu. Nelze akceptovat názor dovolatelky, že úmysl bezdůvodně se obohatit lze dovodit již z toho, že činnost žalovaného je podle platné právní úpravy zakázaná“.

K námitce Navrhovatele, že finanční arbitr musí při posouzení úmyslu Instituce obohatit se na úkor Navrhovatel vzít v potaz faktické jednání Instituce, finanční arbitr odkazuje, že faktické jednání Instituce posoudil již v řízení o Nálezu a nemůže než setrvat na závěru, že nezjistil, že by se Instituce nechovala v souladu se smlouvou, kterou považovala za platnou, nebo že by nebyla připravena Navrhovateli plnit v případě nastalé pojistné události. Navrhovatel své tvrzení, že Instituce měla úmysl, ať přímý nebo nepřímý, se bezdůvodně obohatit na úkor Navrhovatele, ničím nedoložil. Finanční arbitr nezjistil z předložených podkladů, že by Instituce od uzavření Pojistné smlouvy neměla úmysl vyplatit pojištění plnění (jak tvrdí Navrhovatel), které nakonec také ke dni 16. 1. 2016 vyplatila, což sám Navrhovatel také potvrdil. Finanční arbitr tak uzavírá, že ze shromážděných podkladů nevyplývá, že by Instituce uzavřela úmyslně neplatnou Pojistnou smlouvu s úmyslem bezdůvodně se obohacovat přijímaným pojistným.

Finanční arbitr musí odmítnout jako nedůvodnou i námitku Navrhovatele, že úmysl Instituce bezdůvodně se obohatit na úkor Navrhovatele lze dovodit v souvislosti s úředním sdělením České národní banky ze dne 2. 5. 2012 publikovaném dne 14. 5. 2012, když vydané úřední sdělení není způsobilé jakkoli prokázat úmysl Instituce bezdůvodně se obohatit na úkor Navrhovatele. Jak již finanční arbitr vysvětlil výše, úmyslné jednání by muselo být v konkrétním vztahu Navrhovatele s Institucí v řízení prokázáno, nelze jej pouze dovozovat, a to ani na základě úředních sdělení České národní banky.

K tvrzenému rozporu námitky promlčení, vznesené Institucí, finanční arbitr doplňuje svoji argumentaci z Nálezu odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2016, sp. zn. 29 Cdo 2908/2014: „Výkladem ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák. ve vazbě na dobré mravy se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi opakovaně zabýval, přičemž dospěl k následujícím (judikatorně ustáleným) závěrům: [1] Dobrými mravy se rozumí souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují jistou neměnnost, vystihují podstatné historické tendence, jsou sdíleny rozhodující částí společnosti a mají povahu norem základních. Srov. shodně např. již rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. června 1997, sp. zn. 3 Cdon 69/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 8, ročník 1997, pod číslem 62 a dále i rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. listopadu 2014, sp. zn. 31 Cdo 3931/2013, uveřejněný pod číslem 15/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 15/2015“). [2] Za výkon práva v rozporu s dobrými mravy lze považovat pouze takové jednání, jehož cílem není dosažení účelu a smyslu sledovaného právní normou, nýbrž které je v rozporu s ustálenými dobrými mravy vedeno přímým úmyslem způsobit jinému účastníku újmu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. června 2000, sp. zn. 21 Cdo 992/99, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 11, ročník 2000, pod číslem 126 a opět i R 15/2015). [3] Z toho, že argumentem rozporu s dobrými mravy má být odepřen výkon práva, vyplývá, že odpovídající úsudek soudu musí být podložen důkladnými skutkovými zjištěními, a že musí současně přesvědčivě dokládat, že tato zjištění dovolují - v konkrétním případě - závěr, že výkon práva je s dobrými mravy skutečně v rozporu (srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. května 1997, sp. zn. 2 Cdon 473/96, uveřejněného pod číslem 16/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a znovu též R 15/2015). [4] Dobrým mravům zásadně neodporuje, namítá-li někdo promlčení práva uplatňovaného vůči němu, neboť institut promlčení přispívající k jistotě v právních vztazích je institutem zákonným a tedy použitelným ve vztahu k jakémukoliv právu, které se podle zákona promlčuje. Uplatnění námitky promlčení by se přičilo dobrým mravům jen v těch výjimečných případech, kdy by bylo výrazem zneužití tohoto práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby nezavinil, a vůči němuž by za takové situace zánik nároku na plnění v důsledku uplynutí promlčecí doby byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil. Tyto okolnosti by přitom musely být naplněny v natolik výjimečné intenzitě, aby byl odůvodněn tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odepření práva uplatnit námitku promlčení. Srov. shodně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2002, sp. zn. 25 Cdo 1839/2000, uveřejněný pod číslem 59/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 59/2004“) [...] [2] Z R 59/2004 je zjevné, že odepřít výkon práva spočívajícího ve vznesení námitky promlčení, lze na základě skutečností, které nastaly nebo vznikly poté, co vzniklo právo, jehož prosazení se žalovaný vznesením námitky promlčení brání.“

Jestliže Navrhovatel k rozporu námitky promlčení s dobrými mravy argumentuje zejména porušením povinností na straně Instituce a poukazuje na skutečnosti, že Instituce vypracovala Pojistnou smlouvu s vadami způsobujícími její neplatnost, jedná se o vylíčení skutkového základu podaného návrhu, nikoli však o popis zvláštních okolností navozujících rozpor námitky promlčení s dobrými mravy.

K rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 8. 9. 2014, sp. zn. 28 Cdo 1003/2014, na které odkazuje Navrhovatel, finanční arbitr zjistil, že v uvedeném rozhodnutí soud zohlednil při posouzení námitky promlčení okolnosti předcházející jejímu vznesení z důvodu, že žalovaný vznesl tuto námitku k nároku, který mohla žalobkyně fakticky uplatnit až po jeho promlčení, přičemž to byl sám žalovaný, kdo namítal neplatnost smlouvy. V posuzovaném řízení je situace odlišná, protože neplatnosti Pojistné smlouvy se domáhá Navrhovatel, kterému toto právo svědčilo kdykoliv po jejím uzavření.

K obecné argumentaci Navrhovatele o charakteru produktu životního pojištění a o nerovnosti smluvních stran finanční arbitr odkazuje, že skutečnost, že je Pojistná smlouva smlouvou

adhezni, je pro posouzení, zda Instituce vznesla námitku promlčení v rozporu s dobrými mravy, zcela irrelevantní. K námitce Navrhovatele, že v případě uplatnění námitky promlčení by Instituce z Pojistné smlouvy dostala více finančních prostředků, než v případě, kdyby Pojistná smlouva byla platná, finanční arbitr odkazuje na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 18. 6. 2008, sp. zn. 33 Odo 918/2006, že „[c]ílem právní úpravy institutu promlčení v občanskoprávních vztazích je pobízet oprávněný subjekt (věřitele) pod určitou sankcí k tomu, aby vykonal svá práva včas, tj. v přiměřených - promlčecích - dobách u soudu a tak, aby donekonečna (a tedy neúnosně) nemohl oddalovat požadavek splnění od povinného subjektu (dlužníka). Smyslem institutu promlčení je čelit vzniku a existenci dlouhotrvajících práv a povinností provázených často i jejich určitou nejistotou, nejasností a pochybností. Má-li možnost promlčení nároku plnit pobídkovou funkci vůči věřiteli, pak zároveň přispívá k tomu, aby dlužník nebyl po časově neomezenou dobu vystaven ze strany věřitele hrozbě podání úspěšné žaloby.“

Finanční arbitr tedy zdůrazňuje, že smyslem institutu promlčení je přispět právní jistotě (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3825/2011: „...neboť institut promlčení přispívající k jistotě v právních vztazích je institutem zákonným, a tedy použitelným ve vztahu k jakémukoliv právu, které se podle zákona promlčuje.“ Promlčení tedy slouží v dlouhodobých smluvních vztazích právní jistotě, mimo jiné tím, že promlčení brání tomu, aby bylo ekonomicky velmi výhodné platnost smluvního vztahu zpochybnit.

V daném případě nelze přehlédnout, že Navrhovatel je tou stranou, která se dovolává určení neplatnosti Pojistné smlouvy a vydání bezdůvodného obohacení. Je tedy na Navrhovatel, aby zvážil, zda je pro něj ekonomicky příznivé domáhat se vyslovení neplatnosti Pojistné smlouvy a vydání bezdůvodného obohacení nebo zda by ho takové jednání ekonomicky poškodilo.

Ustanovení § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi sice stanoví, že „[ř]ízení se zahajuje na návrh navrhovatele“, nicméně žádné ustanovení zákona o finančním arbitrovi neukládá, že výsledek musí být pro navrhovatele příznivý, ba naopak podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi „[a]rbitr je povinen rozhodovat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy.“, tudíž výsledek řízení pro navrhovatele může být i negativní (např. navrhovatel obdrží méně než instituce nabízela smírně, navrhovatel obdrží jako vydání z bezdůvodného obohacení nižší částku než by činilo odkupné, kdyby pojistná smlouva byla platná atd.).

Finanční arbitr uzavírá, že nezjistil, že by Instituce vznesla námitku promlčení v rozporu s dobrými mravy. V řízení nebylo prokázáno, že by Instituce vznesla námitku promlčení za jiným účelem než jako legitimní obranu proti nároku, který uplatnil v řízení Navrhovatel.

4.4. Vydání bezdůvodného obohacení

Pokud jde o argumentaci Navrhovatele, že při vzájemném zúčtování pohledávek ve smyslu § 457 starého občanského zákoníku je nutné nejdříve s použitím principu priority dojít k závěru, která ze stran se obohatila, a teprve proti takto zjištěnému nároku je možné vznést námitku promlčení, finanční arbitr argumentuje, že takový závěr z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 52/2002, nevyplývá. Podle uvedeného rozsudku platí, že v řízení o žalobě o vrácení plnění z neplatné smlouvy lze přiznat pouze vrácení toho, oč peněžité plnění žalobce přesahuje peněžité plnění poskytnuté mu podle smlouvy žalovaným, a že při takovém postupu se nevyžaduje projev směřující k započtení. Tento závěr finanční arbitr nijak nerozporuje a odkazuje, že v řízení zjišťoval, jaká plnění si strany Pojistné smlouvy poskytly. Finanční arbitr současně odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2007, sp. zn. 33 Odo 791/2005, ze kterého vyplývá: „Podle § 112 obč. zák. nastává stavení promlčecí doby, je-li v promlčecí době (t.j. nejpozději v její poslední den) uplatněno právo u soudu anebo u jiného příslušného orgánu. K uplatnění práva u soudu

přítom dochází většinou žalobou na plnění podle § 79 odst. 1 a § 80 písm. b) o. s. ř., popř. vzájemnou žalobou podle § 97 odst. 1 o. s. ř. či projevem žalovaného směřujícím k uplatnění pohledávky k započtení vůči žalobci ve smyslu § 98 o. s. ř. Protože vzájemná žaloba je rovněž žalobou, platí pro ni vše, co občanský soudní řád spojuje s tímto procesním úkonem (zejména v § 79 až § 83 o. s. ř.). S podáním vzájemné žaloby jsou proto spojeny také hmotněprávní účinky zahájení řízení, včetně stavení běhu promlčecích dob, ledaže zákon stanoví jinak. V občanskoprávních vztazích ke stavení promlčecí doby dochází zásadně dnem podání vzájemné žaloby u soudu, na rozdíl od obchodních věcí, kde platí speciální úprava obsažená v § 404 odst. 1 obch. zák. (k tomu srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. června 2007, sp. zn. 33 Odo 611/2005). Podle § 457 obč. zák. je-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal. Ze zákona tak vzniká synallagmatický závazek, v němž je povinnost obou stran k plnění na sebe vzájemně vázána. Každému z účastníků zrušené nebo neplatné smlouvy se tak zakládá právo na vydání toho, co druhé smluvní straně poskytl a povinnost vrátit plnění, které sám podle takové smlouvy obdržel. Občanský zákoník pro tento případ nemá samostatnou úpravu otázky promlčení ani stavení promlčecí doby tohoto synallagmatického závazku; proto se použijí ustanovení § 107 obč. zák. a § 112 obč. zák. [...] Na základě neplatné smlouvy o nájmu nebytových prostor ze dne 21. 1. 1991 se žalobkyni dostalo finančního plnění a žalovaná získala možnost užívat její nemovitost. Nebylo však namístě aplikovat § 107 odst. 3 obč. zák., jelikož v dané věci stojí proti sobě dvě práva na peněžité plnění, tedy dvě promlčitelná práva. Na straně žalované je to právo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení ve výši finanční částky poskytnuté žalobkyni žalovanou na nájemné, na straně žalobkyně právo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení spočívající v náhradě za užívání nemovitosti žalovanou (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. ledna 2003, sp. zn. 33 Odo 773/2002 a usnesení ze dne 13. prosince 2005, sp. zn. 29 Odo 951/2003).“ Z odůvodnění uvedeného rozhodnutí vyplývá, že krajský soud postupoval správně, když rozhodl, že nárok žalované na vydání bezdůvodného obohacení z neplatné smlouvy je promlčený, aniž by její nárok nejprve zúčtoval s nárokem žalobce na základě principu priority a teprve u takto zjištěného bezdůvodného obohacení posuzoval námitku promlčení. Uvedené rozhodnutí potvrzuje, že právo na vydání bezdůvodného obohacení (resp. povinnost k vydání bezdůvodného obohacení) vzniká oběma stranám neplatné smlouvy a okamžik, ke kterému se staví běh promlčecí doby práva na vydání bezdůvodného obohacení u každé ze stran, se posoudí podle § 112 starého občanského zákoníku.

Finanční arbitr tak uzavírá, že postup při vypořádání vzájemných nároků z neplatné Pojistné smlouvy, kdy nejdříve zohlednil Institucí důvodně vznesenou námitku promlčení, je správný a odkazuje na závěry v kapitole 5.6 Nálezu.

4.5. Právní zájem na určení neplatnosti Pojistné smlouvy

K námitce Navrhovatele, že právní zájem na určení neplatnosti vyplývá ze skutečnosti, že v Pojistné smlouvě bylo sjednáno i neživotní pojištění, které finanční arbitr ve výroku I. Nálezu zastavil, finanční arbitr odkazuje na kapitolu 5.1 tohoto rozhodnutí, kde vysvětlil, že není příslušný k řešení sporu týkajícího se platnosti smlouvy o úrazovém pojištění ani k rozhodování o pojistném zaplaceném za toto neživotní pojištění. I kdyby finanční arbitr ve výroku Nálezu určil neplatnost Pojistné smlouvy, vztahovalo by se toto konstatování k části životního pojištění (pojištění pro případ smrti nebo dožití) sjednaného Pojistnou smlouvou a nikoli k úrazovému pojištění. S ohledem na svoji omezenou příslušnost pouze k životnímu pojištění tak finanční arbitr konstatuje, že nemůže rozhodnout ani o platnosti úrazového pojištění ani o pojistném zaplaceném za toto neživotní pojištění a proto existence úrazového pojištění nemůže jakkoli prokazovat právní zájem na určení neplatnosti Pojistné smlouvy (v části životního pojištění) ve výroku Nálezu.

Finanční arbitr odmítá námitku Navrhovatele, že porušil právo Navrhovatele na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Finanční arbitr posuzuje spor zásadně podle právních předpisů a nemůže působit ve prospěch ani jedné strany sporu. Finanční arbitr se tam, kde je to možné, opírá a odvolává na relevantní ustálenou judikaturu obecných soudů, Ústavního soudu nebo Soudního dvora Evropské unie. Finanční arbitr tak činí proto, aby jeho rozhodnutí bylo věcně a právně správné a přesvědčivé pro obě strany sporu, a zároveň i pro soud, který bude případně na základě žaloby kterékoli strany sporu rozhodnutí finančního arbitra přezkoumávat.

Podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod: „Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.“ Např. v rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 14. 5. 2015, sp. zn. IV. ÚS 856/14, Ústavní soud k porušení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod dovedl, že „k takovému následku dojde teprve tehdy, jestliže by stěžovatelce bylo upřeno právo domáhat se svého nároku u nezávislého a nestranného soudu (popř. by tento soud bezdůvodně odmítl jednat a rozhodnout o podaném návrhu, případně by zůstal v řízení delší dobu nečinný), příp. v pozici žalovaného adekvátním způsobem využívat procesní prostředky ke své obraně.“ Taková situace v projednávané věci nenastala. Navrhovateli nebylo upřeno právo domáhat se tvrzeného nároku u finančního arbitra, v řízení před finančním arbitrem Navrhovatel mohl doplňovat svá vyjádření a důkazy po celou dobu řízení až do vydání Nálezu, Nález současně není překvapivý. Finanční arbitr seznámil Navrhovatele s předběžným právním posouzením věci přípisem ze dne 6. 11. 2017, č. j. FA/32219/2017.

Právo Navrhovatele na spravedlivý proces zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod neznámá, že je zaručeno Navrhovateli právo na rozhodnutí podle jeho názoru a předestřené argumentace (srov. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 1. 6. 2000, sp. zn. I. ÚS 131/2000: „Ke zkrácení ústavně garantovaného práva podle čl. 36 odst. 1 Listiny je třeba obecně konstatovat, že rozsah práva na spravedlivý proces, jak vyplývá z čl. 36 odst. 1 a z dalších ustanovení Listiny, není možné vykládat tak, jako by se garantoval úspěch v řízení. Právo na spravedlivý proces neznámá, že je jednotlivci zaručováno přímo a bezprostředně právo na rozhodnutí podle jeho názoru odpovídající skutečným hmotněprávním poměrům, ale je mu zajišťováno právo na spravedlivé občanské soudní řízení, v němž se uplatňují všechny zásady správného soudního rozhodování podle zákona a v souladu s ústavními principy.“).

4.6. Nárok na náhradu škody, případně na doplacení pojistného plnění

K argumentaci Navrhovatele, že finanční arbitr měl posoudit nárok Navrhovatele i jako nárok na doplacení pojistného plnění, anebo jako nárok na náhradu škody, finanční arbitr odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2002, sp. zn. 25 Cdo 643/2000, které potvrzuje, že „[p]rávní kvalifikace nároku žalobcem není pro soud závazná, neboť právní posouzení věci podle předpisů hmotného práva náleží soudu.“ Finanční arbitr posoudil nárok Navrhovatele a shledal, že se jedná o nárok na vydání bezdůvodného obohacení z důvodu neplatnosti Pojistné smlouvy, přičemž otázka platnosti smlouvy je v daném případě pouze předběžnou otázkou k nároku na plnění (právu na vydání plnění z bezdůvodného obohacení). Finanční arbitr odkazuje na odůvodnění Nálezu, ve kterém shledal neplatnost Pojistné smlouvy pro neurčitost nákladové struktury životního pojištění a kde po zohlednění námitky promlčení, kterou Instituce v řízení důvodně vznesla, a po provedeném zúčtování plnění stran neplatné Pojistné smlouvy shledal, že Navrhovateli neschází právo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení.

5. K výrokům rozhodnutí

Finanční arbitr nezjistil, že by ve věci určení neplatnosti Pojistné smlouvy a vydání bezdůvodného obohacení rozhodl věcně nesprávně z důvodů namítaných Navrhovatelem.

Protože však Navrhovatel vzal v Námitkách Navrhovatele svůj návrh částečně zpět, finanční arbitr mění Nález tak, že ve výroku I. rozhodnutí o námitkách řízení v části o zaplacení částky 43.697 Kč s úrokem z prodlení podle § 14 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi zastavuje (Navrhovatel se původně domáhal zaplacení částky ve výši 83.586 Kč s úrokem z prodlení, nově požaduje zaplacení částky 39.889 Kč s úrokem z prodlení). Finanční arbitr v návaznosti na I. výrok rozhodnutí o námitkách, rozhodl ve výroku II. rozhodnutí o námitkách o zastavení řízení v části úrazového pojištění, k jehož řešení není finanční arbitr příslušný. Ve zbývajících částech (tedy v části týkající se životního pojištění) finanční arbitr návrh Navrhovatele výroky III. rozhodnutí o námitkách zamítl.

Na základě výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výrocih tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Rozhodnutí o námitkách je podle § 16 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi konečné. Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi doručený nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci (*v případě, že bylo vydáno rozhodnutí o námitkách, nabývá nález právní moci dnem doručení rozhodnutí o námitkách – pozn. finančního arbitra*).

Podle § 244 odst. 1 občanského soudního řádu, rozhodl-li správní orgán podle zvláštního zákona o sporu a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Podle § 247 odst. 1 občanského soudního řádu musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se
Navrhovatel – datová schránka zástupce ■
Instituce – datová schránka v93dkf5

